

Józef Augustyn SJ

OJCOSTWO

ASPEKTY
pedagogiczne
i duchowe

Wydawnictwo WAM
Kraków 2009

Spis treści

WPROWADZENIE	7
--------------------	---

Część pierwsza

KRYZYS OJCOSTWA DZISIAJ

I. OJCOSTWO DZISIAJ	19
A. Kryzys ojcostwa	19
B. Kryzys ojcostwa a kryzys macierzyństwa	26
C. Model ojcostwa a emancypacja kobiet	28
D. Przeciwstawianie sobie płci i jego wpływ na ojcostwo	30
E. Kryzys ojcostwa a kryzys małżeństwa i rodziny	33
F. Lęki przed małżeństwem i ojcostwem	36
II. NIEKTÓRE PRZYCZYNY KRYZYSU OJCOSTWA	39
A. Przemiany cywilizacyjne	40
B. Kult sukcesu i rywalizacja	41
C. Podejrzliwość międzypokoleniowa	43
D. Wpływ systemu totalitarnego	44
E. Religijne przyczyny kryzysu ojcostwa	47
F. Kryzys ojcostwa wyzwaniem i szansą	49
III. WSPÓŁCZESNE PRZEJAWY KRYZYSU MĘSKOŚCI	51
A. Współczesne mity męskości	52
B. Atrybuty męskości dzisiaj	54
C. Pograżenie się w alkoholizmie i narkotykach	55
D. „Mały książę”	56
E. Żeńska droga rozwoju	58
F. Kult siły	60
G. Don Juan	61
H. Związki homoseksualne	62
I. Ucieczka w sekty	65
J. Odróżnienie iluzji od rzeczywistości	66

IV. NADZIEJE NA ODBUDOWANIE OJCOSTWA	69
A. Szanse na dojrzsalsze ojcostwo	70
B. Ojcostwo szkołą życia dla mężczyzny	72
C. Nadzieja związana z postawą ludzi młodych	73
D. Otwartość i szczerłość ludzi młodych	76
E. Głód ojca	76

Część druga

OPUŚCIĆ OJCA I MATKĘ

V. RELACJE Z RODZICAMI	81
A. Utkani z ojca i matki	82
B. Potrzeba przebudowania relacji do rodziców	82
C. Osobiste zachowania a oddziaływanie rodziców	84
D. Spójność ojcowskiego oddziaływania	87
VI. RELACJE Z OJCEM	89
A. Dobry kontakt emocjonalny z ojcem	89
B. Brak wycucia i niewrażliwość ojca	93
C. Nawiązanie głębszej relacji z ojcem	96
D. Szacunek dla godności ojca	97
E. Pojednanie wewnętrzne	99
VII. RELACJE Z MATKĄ	101
A. Matka strażniczką życia	102
B. Rola matki w życiu dziecka	103
C. Podwójne oblicze rodzicielskiej miłości	105
D. Rozpieszczony syn	108
E. Zranienie chłodem matki	110
F. Nieobecność ojca	111
G. Wychowanie syna przez samotną matkę	113
VIII. POTRZEBA WEWNĘTRZNEGO UZDROWIENIA	
RELACJI DO RODZICÓW	117
A. Przebaczenie jednym z podstawowych aktów miłości	118
B. Całościowe spojrzenie na relacje z rodzicami	119
C. Łaska bycia słuchanym na drodze uzdrowienia wewnętrznego	120
D. Łaska zapomnienia o sobie i jej rola w uzdrowieniu wewnętrznym	122

E. Uzdrowienie wewnętrzne a medytacja słowa Bożego	124
F. Mężnie przyjąć bolesne odczucia	125
G. Centralny nerw uzdrowienia wewnętrznego	127
H. Przemiana pod wpływem upokorzenia wewnętrznego	130
I. Od przebaczenia do pojednania	131
J. Uleczona przeszłość szkołą ojcostwa	132
K. Opuści ojca i matkę	133

Część trzecia

ZAANGAŻOWANIE W OSOBISTE DOJRZEWANIE

IX. PORZĄDKOWANIE NIEDOJRZAŁYCH ZMIENNYCH	
NASTROJÓW	137
A. Zmienne nastroje a autentyczne uczucia	137
B. Wolność wewnętrzna	139
C. Potrzeba świadomości siebie	140
D. Nie obciążać dzieci nastrojami ojca	143
E. Praca nad sobą	145
X. SAMODZIELNOŚĆ EMOCJONALNA	147
A. Samodzielność emocjonalna w relacji do kobiety	147
B. Samodzielność emocjonalna wobec dzieci	149
C. Chwile samotności i milczenia	150
D. Milczenie drogą pogłębienia wzajemnej więzi	152
E. Dojrzewanie do bezinteresowności	154
F. Szkoła miłości bezinteresownej	157
XI. DOJRZEWANIE DO INTEGRACJI SEKSUALNEJ	159
A. Miłość i popęd	160
B. Seksualność darem Bożym	162
C. Boże prawa wpisane w ludzką seksualność	163
D. Oddramatyzowanie trudności w rozwoju psycho-seksualnym	164
E. Zagrożenia płynące z niedojrzałej seksualności	167
XII. NAJGŁĘBSZY FUNDAMENT OJCOSTWA	169
A. Nie wstydzić się swojej duszy	169
B. Życie człowieka owocem miłości Ojca	171

C. Odblask tajemnicy Trójcy Świętej	173
D. Miłość ludzka drogą do Boga	174
E. Doświadczenie Boga jako Ojca	175

Część czwarta

ZBUDOWAĆ DOM

XIII. NARZECZEŃSTWO SZKOŁĄ ŻYCIA	181
A. Odpowiednia dla niego pomoc	181
B. Godność kobiety równa godności mężczyzny	183
C. Rola narzeczeństwa w przygotowaniu do rodzicielstwa	185
D. Wzajemne poznanie swoich problemów	186
E. Szukanie pomocy	188
F. Nie wystarczy fascynacja emocjonalno-seksualna	190
G. Szkoła codziennego współżycia	193
H. Dziecko poczęte nie w porę	194
XIV. BUDOWANIE WZAJEMNEJ RELACJI MAŁŻEŃSKIEJ	
I RODZICIELSKIEJ	197
A. Ojciec gwarantem poczucia bezpieczeństwa całej rodziny	198
B. Wzajemny szacunek, porozumienie, przebaczenie i pojednanie	199
C. Wspólne obowiązki	201
D. Duch wdzięczności	202
XV. PRZYJAŹŃ W ŻYCIU NARZECZEŃSKIM I MAŁŻEŃSKIM	205
A. Przyjaźń szkołą wolności emocjonalnej	207
B. Wspólnota duchowa w małżeństwie	210
C. Przyjaźń szkołą lojalności w chwilach trudnych	214
D. Przyjaźń szkołą lojalności wobec dzieci	215
E. Przyjaźnie męskie	216
F. Odwaga bliskości	218
XVI. ŚWIADOME RODZICIELSTWO	221
A. Mentalność anti-life	222
B. Dziecko – żywe odbicie miłości	224
C. Świadome ojcostwo i macierzyństwo	225
D. Czas ofiarowany sobie	227

E. Pełna wspólna rodzicielska zgoda	229
F. Nierówno rozłożony rodzicielski trud	230
XVII. POCZĄTKI OJCOSTWA	233
A. Budowanie więzi z dzieckiem	234
B. Zagrożenia małżeństw nieprzygotowanych do rodzicielstwa	236
C. Nowa jakość w relacji między mężem i żoną	237
D. Zranione ojcostwo	239
E. Ojcostwo naznaczone krzyżem	240

Część piąta

RELACJE OJCA Z DZIECKIEM

XVIII. CZAS I UWAGA POŚWIĘCONE DZIECKU	245
A. Ofiarować dzieciom czas	246
B. Dziecko odczuwa potrzebę dzielenia się osobistym doświadczeniem	248
C. Towarzyszenie ojca w wyjściu z domu rodzinnego	249
D. Rzeczy materialne nie zastąpią czasu ofiarowanego dziecku	250
E. Czas spędzony z dzieckiem radością ojca	252
F. Równo kochać wszystkie dzieci	254
XIX. ODPOWIEDZIEĆ NA ZAUFANIE DZIECKA	257
A. Pokazać dziecku sens życia	258
B. Potrzeba bezpieczeństwa w domu rodzinnym	259
C. Codzienne pouczanie i ojcowskie rady	262
XX. PRZYJAŹŃ Z DZIECKIEM	265
A. Przyjacielskie towarzyszenie dziecku	265
B. Przyjaźń z córką – przyjaźń z synem	266
C. Krótki czas budowania przyjaźni ojca z dziećmi	268
XXI. FIZYCZNA BLISKOŚĆ Z DZIECKIEM	271
A. Symboliczne traktowanie gestów czułości	272
B. Naturalność i spontaniczność gestów fizycznych	273
C. Obawa dziecka przed bliskością fizyczną	275
D. Gesty fizycznej bliskości w okresie dorastania	276
E. Skutki braku fizycznych gestów bliskości i ciepła	277

XXII. ROZUMIEĆ ŚWIAT UCZUĆ DZIECKA	279
A. Szacunek dla przeżyć dziecka	280
B. Symbolika zachowań dziecka	281
C. Szanowanie uczuć dziecka	283
D. Pozwolić dziecku wypowiedzieć swoje uczucia	284
E. Nie wartościować moralnie postępowania dziecka	287
F. Współczucie okazywane dzieciom	288
G. Wychowywanie do szacunku dla uczuć drugiego człowieka	291
XXIII. AUTORYTET WOBEC DZIECKA	293
A. Kryzys autorytetu ojcowskiego	293
B. Istota autorytetu	295
C. Służba dziecku	297
D. Męstwo	298
E. Ojciec mistrzem dziecka	300
F. Nie rywalizować z dzieckiem	301

Część szósta

WYCHOWANIE DO ŻYCIA

XXIV. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W WOLNOŚCI	307
A. Wolność wewnętrzna mężczyzny	308
B. Wolność w rodzinie	309
C. Życie rodzinne naznaczone prawdziwą wolnością	310
D. Klimat wolności	311
E. Nadużywanie wolności w wychowaniu dzieci	312
XXV. WPROWADZENIE DZIECKA W ŻYCIE DUCHOWE	315
A. Otwartość i wrażliwość dzieci na duchowość	315
B. Dwa niebezpieczeństwa zagrażające wychowaniu religijnemu dzieci ..	318
C. Wiara dziecka szkołą wiary rodziców	323
D. Modlitwa za dziecko	324
XXVI. BUDOWANIE TRADYCJI RODZINNYCH	327
A. Ranga tradycji w wychowaniu	328
B. Tradycja a nie tradycjonalizm	330
C. Rytm życia rodziny	331
D. Budowanie codzienności	333

XXVII. SPOTKANIE OJCA Z DZIECKIEM NA POLU TWÓRCZOŚCI . . .	335
A. Twórcza praca ojca	335
B. Rozeznanie możliwości twórczych i zawodowych	337
C. Oddzielenie pracy zawodowej od życia codziennej	339
D. Uczestnictwo dziecka w pracy zawodowej	341
E. Wspólne prace domowe	342
F. Szacunek dla każdej pracy	344
G. Zainteresowanie ojca pracą dziecka	345
H. Cierpliwość wobec pracy dziecka	348
XXVIII. WYCHOWANIE SEKSUALNE DZIECKA	351
A. Wzajemna miłość rodziców fundamentem wychowania seksualnego	352
B. Kontakt emocjonalny dziecka z rodzicami a wychowanie seksualne	353
C. Potrzeba wychowania seksualnego w rodzinie	355
D. Lata niewinności	356
E. Okres dojrzewania	358
F. Potrzeba wyczucia, delikatności i dyskrecji	361
G. Ochrona przed wykorzystaniem seksualnym	362
XXIX. WYCHOWANIE DO RADOŚCI ŻYCIA	367
A. Dlaczego młodym dziś nie chce się żyć?	367
B. Wzajemna miłość rodziców źródłem radości życia	369
C. Radość życia w trudnych warunkach	370
D. Ojcostwo a radość z życia dzieci	372
E. Radość zmagania i walki	373
XXX. DLACZEGO MOJE DZIECKO KŁAMIE?	377
A. Kłamstwa dla zabawy a kłamstwa na serio	377
B. Zaufanie rodzi zaufanie	378
C. Kłamstwa chłopców	380
D. Czy ulegać woli dziecka?	382
XXXI. KARANIE DZIECKA	385
A. Wołanie dziecka o pomoc	386
B. Niesforne zachowanie synów	387
C. Kara wyrazem miłości	388
D. Ponoszenie konsekwencji zawinionego działania	390

E. Nie karać dziecka emocjonalnie	392
F. Czy istnieją złośliwe dzieci?	393
G. Zagrożenia przesadą w karaniu chłopców	395
H. Nie karać siebie samego	396
ZAKOŃCZENIE	399
BIBLIOGRAFIA	403